

Til medlemmer af Folketinget

Gennem vores arbejde som psykologer i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) oplever vi hver dag på tættest hold den stigende mistrivsel blandt børn og unge. Vi ser det når vi er ude i dagtilbud og skoler, vi mærker det gennem presset for at henvise flere og flere børn og unge til psykiatrien, på presset for at udarbejde vurderinger af støttebehov (PPV'er), og i mødet med frustrerede og ulykkelige forældre. Derudover mærker vi det i særlig grad i mødet med afmægtige og opgivende lærere og pædagoger, når vi skal hjælpe dem med at skabe fællesskaber, som børn og unge kan trives og udvikle sig i. Med dette brev ønsker vi at udtrykke vores dybeste solidaritet med disse faggrupper, der dagligt kæmper en ulige kamp for at bringe deres faglighed i spil under betingelser, der står i skærende kontrast til det, vi ved er nødvendigt for børns udvikling og trivsel. Som førstehåndsvidner til dagligdagen i dagtilbud og skoler, er vi dybt bekymrede over den aktuelle stigning i mistrivsel, men desværre ikke overraskede.

Hvis ikke der skabes rammer, der er tilpasset børns behov, samt vilkår for, at pædagoger og lærere kan møde børnene med ro, overskud og nærvær, ser vi intet håb for at vende den negative udvikling, der med rette har præget mediebildet i en længere periode. I mediedækningen har PPR's rolle fyldt, men vi savner et fokus på den kompleksitet, der ligger til grund for den stigende mistrivsel, herunder de vilkår børnene og de unge, samt de professionelle omkring dem bydes hver dag i dagtilbud og skoler. Vi PPR-psykologer brænder for vores arbejde, men bliver frustrerede, når der ikke er betingelser for at anvende vores faglighed på en meningsfuld og etisk forsvarlig måde i samarbejdet med lærere, pædagoger og forældre. Vi er mange psykologer, der gerne vil invitere jer politikere ud i praksis, så I kan opleve den kompleksitet, vi hver dag må navigere i, i bestræbelsen på at understøtte en bedre hverdag for børn og unge.

Desværre er følgende beskrivelse således et meget almindeligt scenarie i den danske folkeskole anno 2022, selvom lærerne gør hvad de kan for at imødekomme børnenes behov:

PPR-psykologen bliver kaldt ud i en klasse med 26 elever, hvor der sidder en håndfuld børn i massiv mistrivsel og med specialpædagogiske behov, som akut kalder på en forandring i rammerne omkring dem. Deres mistrivsel kan komme til udtryk på forskellige måder: Nogle af dem lukker sig inde i sig selv og har et stigende fravær, nogle bliver meget urolige og forstyrrende og nogle udfordrer de voksnes anvisninger og/eller bliver voldsomt udadreagerende verbalt eller fysisk. Omfanget af deres mistrivsel vil ofte forbinde sig til miljøet og fællesskabet i klassen, lærerens overskud og -relation til børnene, undervisningsform og -indhold, skoledagens længde, samt situationen hjemme m.m.. Derudover reagerer flere af de øvrige børn med ondt i maven, tristhed og manglende lyst til at komme i skole fordi stemningen i klassen ofte er præget af konflikter og larm. Lærerteamet er tiltagende presset og ønsker, at flere af eleverne flyttes til andre tilbud i erkendelse af, at de ikke kan lykkes med at imødekomme deres behov i de eksisterende rammer.

PPR-psykologen tilbyder sparring til lærerteamet og har en sideløbende dialog med skolens ledelse om behovet for indstillinger til visitationsudvalget, samt muligheden for et eller flere af følgende tiltag:

- Tolærerordning (eller pædagog i klassen), så der er mere tid til de enkelte elever.
- Mulighed for holddeling.
- Øget forberedelsestid til lærerne (både til forberedelse af undervisning, relationsarbejde og forældresamarbejde).
- Tid til at lærerne kan modtage supervision og pædagogisk opkvalificering, arbejde med aktionslæring e.l..

Ledelsens udmelding til PPR-psykologen er, at ingen af disse tiltag er mulige pga. manglende ressourcer, og derfor bliver den eneste indsats, at psykologen kommer ned i klassen og derefter mødes med lærerteamet. Her bliver omdrejningspunktet stress- og krisehåndtering, hvor PPR-psykologen hjælper dem med at udholde, i hvor høj grad de er nødsaget til at gå på kompromis med deres faglighed, fordi vilkårene reelt set ikke tillader andet.

Eksemplet illustrerer hvordan børnene bliver de reelle tabere i et system, hvor forældre og professionelle kan blive enige om, at de rammer børnene tilbydes ikke er tilstrækkelige, men hvor der ikke er mulighed for at lave de tiltag, der vurderes nødvendige for at vende udviklingen. Uanset hvilke behov og udfordringer et barn har, bør målet altid være at skabe miljøer, hvori barnet kan opleve det gode og udviklende børneliv. Problemet er, at vi meget ofte møder samarbejdspartnere, der gerne vil, men ikke kan arbejde med det vi vurderer, børnene har behov for, fordi der er for få hænder, for lidt overskud og ikke tilstrækkelig tid. Vi psykologer er efterhånden som viceværter i et hus, hvor der er ild i taget, vand i kælderen, skimmelsvamp i væggene og et lig på 1. Sal. Det bedste vi kan gøre på nuværende tidspunkt er at bidrage til at begrænse skadernes omfang.

Hvis hele børne- og ungeområdet (såvel det almene- som det specialiserede) havde bedre vilkår, kunne vi i PPR faktisk gøre dét, der ville have en reel effekt for børnenes dagligdag og som er fagligt meningsfuldt og etisk forsvarligt: at understøtte det gode børneliv gennem både indgribende og forebyggende indsatser i samarbejde med ledelse og medarbejdere i dagtilbud og skoler, samt forældre. Aktuelt presses vi dog til at bruge en meget stor del af vores arbejdstid på skriftlige vurderinger af børn, der er endt i sociale, følelsesmæssige og faglige nødsituationer, selvom vores erfaring er, at det er bag skrivebordet, vi kan gøre den mindste forskel for den store gruppe af børn og unge i mistrivsel.

At vende udviklingen fra denne katastrofekurs bliver et kæmpe arbejde, der kræver en meget stor tværprofessionel indsats, men for at starte et sted har vi følgende syv anbefalinger:

1. At der i praksis er tilstrækkelig mange veluddannede pædagoger i daginstitutionerne med den fornødne tid og normering til de vigtige samspil med børnene, der er afgørende for deres videre udvikling. Det en af de vigtigste forebyggende indsatser.

2. At lærerne får mere forberedelsestid til at lave en motiverende og inspirerende undervisning. Det er afgørende at undervisningen passer til børnene, fremfor at børnene skal passe til undervisningen, og god undervisning kræver ordentlig forberedelsestid.
3. Klassestørrelser, som muliggør at læreren kan have tid med alle elever både mhp. relationsarbejde og hjælp til det faglige. Nogle elever har behov for hyppig opfølgning og guidning, hvilket der skal være tid og overskud til, så det ikke sker på bekostning af de øvrige elever.
4. Tilstrækkelige ressourcer i SFO'er og klubber til at skabe gode og pædagogisk funderede fritidstilbud med tid til nærvær.
5. At gøre op med tidskrævende screeninger og tests, hvis ikke lærere/pædagoger/psykologer vurderer dem nødvendige for at lave den rigtige indsats for barnet.
6. Ledelse, lærere og pædagoger skal have tid til at skabe det gode samarbejde med forældrene, PPR og andre samarbejdspartnere.
7. At PPR-medarbejderne har arbejdsvilkår, der gør det muligt at sikre samarbejdet med ledelse, de fagprofessionelle og forældrene, tæt på barnets hverdag, mhp. at skabe miljøer, hvor børn og unge kan trives og udvikle sig fagligt, socialt og personligt.

Vi psykologer vil gøre opmærksom på, at børn og voksne omkring dem reagerer sundt på noget usundt. Det er afgørende ikke at reducere komplekse og strukturelle udfordringer til en forståelse af, at det enkelte barn ejer problemet. I stedet for at spørge hvad der er galt med børnene, bør vi spørge os selv, hvad deres adfærd og mistrivsel inviterer os til at forstå, at vi skal gøre anderledes. Her findes der ikke simple svar, men til en start vil vi opfordre til, at I politikere, i samarbejde med alle os, der hver dag beskæftiger os med området, vil være nysgerrige på, hvordan I kan skabe grundlag for fagligt funderede forandringer, der *reelt* vil gøre en forskel. Der skal handling til nu - en hel generations trivsel og udvikling afhænger af det.